

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש

פרשת ויקרא

899 הגיליון השבועי לכל יהודי

ד' בניסן התשס"ד
(26.3.04)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

אם נלחמים לא נכנעים

אנחנו משדרים שדרים כפולים. מצד אחד נלחמים ומצד שני נסוגים. איך אפשר להכניע טרור אם אנו כמו-ידינו מוכיחים למרצחים שהטרור משתלם ומניב הישגים?

אין חולק שהיה צודק לחלוטין לפגוע בראשו של רב-המרצחים העזתי, מי שנתן את ההשראה והעידוד ה'רוחני' למתאבדים רוצחי אנשים, נשים וטף. אין ויכוח שדינו של ארכי-טרוריסט זה אחד הוא, כפי שאמר שמואל לאגג מלך עמלק: "כאשר שילכה נשים חרבך, כן תשכל מנשים אמך". הדיון שהתפתח אצלנו, ושבו נחצו הקווים המסורתיים בין 'שמאל' ל'ימין', אינו על הצדק שבמעשה החיסול אלא על מידת התבונה שבו. כלומר, עד כמה היה חכם לנקוט צעד זה, שבדרך-הטבע אמור לגרור מעשי-נקמה קשים.

במערכת הביטחון טוענים, שאף-כי בטווח הקצר צפויה בהחלט עלייה בניסיונות הפיגוע (היר-לא-תהיה), הרי לטווח ארוך זו הייתה פעולה יעילה, שפוגעת פגיעה קשה בארגוני הטרור. מנגד טוענים המבקרים כי חיסול מסוג זה עלול להצמיח הנהגה רצחנית וקיצונית עוד יותר. קשה להכריע בוויכוח הזה. ראשית, אין בידנו המידע המודיעיני הדרוש. שנית, בסופו של דבר אלה הערכות לכאן או לכאן ולא מדע מדוייק.

מטרה לא-ברורה

הבעיה המטרידה יותר קשורה לעובדה שהחיסול הזה הוא צעד נקודתי נכון בתוך הקשר לגמרי לא-ברור. במלחמה אמורה להיות מטרה ברורה — להכניע את האוייב. כאשר הולמים באוייב, השאיפה היא לשבור את כוחו, להכאיב לו עד אבדן כוחות, להכות בו עד שיתייאש. המהלומות הנקודתיות נועדו לשרת את היעד ולהביא את האוייב להרמת ידיים.

מבחינה זו, העובדה שחיסולו של מנהיג החמאס חולל סערת-נפש עזה כל-כך במחנה האוייב היא עדות ליעילותה של הפעולה. אם הם זועקים כל-כך מכאב, סימן שפגענו במקום כואב, ולא במחרטה זניחה או בבנין נוטש. עכשיו צריך להגביר את הלחץ, להכאיב בנקודות רגישות נוספות, עד שייכנעו ויניפו דגל לבן. לזה קוראים ניצחון, למי ששכח.

אבל אנחנו משדרים שדרים כפולים. רגע אחד

יש חדש

קמחא דפסחא

בתי-חב"ד ברחבי הארץ מנהלים בימים האלה את מפעל 'קמחא דפסחא' המסורתי. השנה, לנוכח המצוקה הגוברת, הציבור נקרא לתרום ביד רחבה, בכסף, בזמן, בבגדים וכדומה, כדי לשמח את לב המשפחות הנוזקות ולאפשר להן לערוך את החג כראוי. פרטים בבת-חב"ד.

עושים סדרים בעולם

כמיטב המסורת של השנים האחרונות, גם השנה עורכים שליחי חב"ד ברחבי העולם סדרים ציבוריים לתרמילאים הישראלים. סדרים רביימשתתפים יהיו בנפאל, בתאילנד, לרגלי ההימליה, בסין, ביופן, בהונג-קונג, בסינגפור, בפיליפינים, בקפריסין, בפרו, באוסטרליה ובמקומות נוספים.

תרופות כשרות

מי שנוקד לתרופות בימי הפסח, יכול להיעזר בחוברת התרופות הכשרות לפסח שיצאה-לאור מטעם המחלקה לדת ולכשרות של שירותי בריאות כללית. רשימת התרופות אושרה על-ידי ועדת רבנים מיוחדת ונציגי גופי הכשרות. רצוי להציגה לפני הרופאים כדי שיבחרו תרופות כשרות לפסח.

הפקות לחג

סדרת הפקות חדשות בתקליטורי מחשבי ובקלטות וידאו: **תעלומת אבני החושן** (א-ב), סיפור עלילתי מרתק מימי המהר"ל מפראג, על היעלמות אבני החושן ממזאון באנגליה, בהפקת ניצוצות של קדושה. **סבא של שבת**, מאת אריאלה סביר, חוויית השבת לגיל הרך, לצד שירים מקוריים. **ללמוד וליהנות**, מבית גרינטק מדיה, הכרת האותיות ויסודות הקריאה, בעזרת סרטונים חביבים המקנים ידע לילדים. טל' 704120-7001.

זמני השבוע

ויחולל ת"א חיפה בארבע אילת ניוירוק

5:57	5:34	5:37	5:26	5:34	5:19
6:56	6:32	6:34	6:34	6:34	6:32

פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il

דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

מכים באוייב ורגע שני מפיסים אותו. מצד אחד נלחמים ומצד שני נסוגים. אם אך מתחילה להסתמן תחושה של ניצחון על הטרור, ומתחילה לחלחל בלב האוייב ההכרה כי הובס במערכה, הוא מקבל פתאום במתנה מן השמים הישג שלא חלם עליו בחלומותיו הוורודים ביותר — עקירת יישובים ונסיגה ישראלית.

איך אפשר להכניע טרור אם אנו כמו-ידינו מוכיחים למרצחים שהטרור משתלם ומניב הישגים? במקום שכל פרץ של טרור מצידם יסתיים בתבוסתם המוחלטת ובהרחקתם משאיפותיהם הלאומיות, אנו עושים בדיוק את ההפך, ומנחילים להם הישגים. כך היה אחרי גל האלימות הראשון, שכאשר הוכרע כמעט לחלוטין הענקנו למחבלים פרס משמים — הסכם אוסלו. וכך מסתמן גם עכשיו, בדמות תכנית ה'הינתקות'.

על-כן נואלת היא הטענה ש"לא הצלחנו לנצח את הטרור". בהחלט הצלחנו, כאשר נלחמנו, אבל ברגע שמנחילים הישגים מדיניים לטרור, וכאשר כל גל אלימות נוסף מסתיים בהישג נוסף של המחבלים ובנסיגה נוספת שלנו — אין כל ערך למלחמה בטרור.

עד הניצחון

את האמת הפשוטה הזאת זעק שנים רבות הרבי מליובאוויטש. לכן התנגד בתקיפות רבה כל-כך לכל ניסיון של ניהול משא-ומתן עם המחבלים. הוא טען שעצם השיחות וניהול המשא-ומתן הוא עידוד לטרור, ובזה עצמו מסכנים את חייהם של יהודים. במחבלים ובמרצחים צריך להילחם מלחמת-חורמה ולא 'לדבר' איתם ולהקנות להם תחושת הישג והצלחה.

עובדה היא שאחרי שפל בפעולות הטרור הננו עדים לעלייה בניסיונות הפיגוע, ואף לניסיון לבצע מגה-פיגוע (שנמנע בנס) בנמל אשדוד. זה קורה דווקא אחרי ההצהרות על הנסיגה ופינוי היישובים. אולי סוף-סוף יבינו שהגיע הזמן להפסיק 'להינתק' ולהתחיל להילחם עד הניצחון.

הבדיקה שלפני ההקרבה

יבש ועכשיו מגיע למים. כל עוד אין בו הצימאון הזה, סימן שעדיין לא תיקן לגמרי את פגמי נפשו.

תלוי בנו

אדם העושה בדיקה אמיתית כזאת ומגיע למסקנה שעדיין יש לו כל-כך הרבה לתקן, עלול להתייאש ולחשוב שאין הוא יכול להתקרב לה'. רומזת התורה: "מכם קרבן לה" — מכם ובכם תלוי הדבר להיות קרבן לה'. אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו, ואין לפניו שום מניעה אמיתית להתקרב אל ה', שכן הקב"ה אינו תובע מהאדם לעשות דברים שמעל ליכולתו.

חז"ל אומרים שכל אדם מישאל יכול לשאוף להידמות לאבותינו — "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אברהם יצחק ויעקב". אין הדבר תלוי אלא ביהודי עצמו, וכאשר ירצה באמת 'להקריב' את נפשו הבהמית לקב"ה, אכן יזכה להיות קרוב אל ה' כקרבן העולה עד הדרגות העליונות ביותר.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 206)

רשת ויקרא עוסקת בדיני הקרבנות. בתחילת פרשתנו מופיע הפסוק הכללי המבטא את עניין הקרבנות: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מן הבהמה, מן הבקר מן הצאן תקריבו את קרבנכם".

ידוע פירוש הפסוק על-פי תורת החסידות: התורה אינה מדברת כאן רק על הקרבת הבהמה הגשמית על-גבי המזבח, אלא על עבודתו הרוחנית של האדם בתוך נפשו, בדרך להתקרב אל הקב"ה. זה פירוש הפסוק: "אדם כי יקריב" — כאשר האדם רוצה להתקרב אל ה', עליו לעשות "מכם קרבן לה" — עליו להעלות לה' חלק ממנו. וזאת "מן הבהמה" — הנפש הבהמית שבקרבנו.

בכל פינות הנפש

בהקרבתה של בהמה גשמית על-גבי המזבח נדרשה בראש-זובראשונה בדיקה — לוודא שהבהמה תמימה ואינה בעלת-מום. גם בעבודת ה' נדרש עניין זה — האדם צריך לבדוק ולוודא שנפשו הבהמית בשלמותה עולה ומתקרבת לה' ושלא נותרו חלקים ממנה שאינם משתלבים בתהליך ההתקרבות.

זו תחילת העבודה — לבדוק בכל פינות הנפש, בשכל, במידות ובפרט במחשבה, בדיבור ובמעשה. יש למצוא ולאחר את כל הדברים שאינם ראויים ולתקנם. בדיקה זו צריכה להיעשות לא כמצוות אנשים מלומדה, אלא מתוך אכפתיות אמיתית. כך תהיה הבדיקה שלמה וגם התיקון יהיה כדרוש, שכן האדם יודע שהדבר נוגע לחיי נפשו.

תיקון העבר

כשאדם עורך חשבון-נפש אמיתי, יתברר לו שאף אם ברגע זה אין הוא בעל עבירה, עדיין הוא נושא עליו את חטאי העבר, בבחינת "וחטאתי נגדי תמיד". החטאים שחטא במשך חייו, משחר נעוריו, עדיין נשארו, משום שטרם תיקן אותם לחלוטין.

ההוכחה לזה — לו היה שב בתשובה שלמה על חטאי העבר ומתקן אותם לגמרי, הייתה עבודת ה' שלו צריכה להיות בעוצמה רבה פי כמה וכמה. אדם העושה תשובה שלמה חש צימאון עצום לקב"ה, הנובע מעצם העבודה שקודם-לכן היה רחוק מאור הקדושה, ולכן הוא משתוקק לקב"ה כאדם שהיה במדבר

מן המעייין

נושא השבוע: בירור הנפש הבהמית

אמרת השבוע

נושא עוון

כאשר רבי היה שלום מפרוהביטש אברך צעיר ראה בבית-מדרשו של רבי נחום מצ'רנוביל יהודי העומד לפני ארון-הקודש וממרר בכבי. שאלו לסיבת בכיו וסיפר שנכנס זה עתה לחדרו של הצדיק וביקש תיקון על חטאיו, ורבי נחום אמר לו שאינו יכול לתת לו תיקון. ראה רבי שלום את שיברון-ליבו ואמר לו: "אני מקבל עליי את כל עוונותיך ותיקונם".

לאחר זמן ראה רבי נחום את האיש והבחין ששורה עליו רוח טהרה. שאלו מה עבר עליו וסיפר את הדברים. קרא רבי נחום לרבי שלום ושאלו איך העז לקבל עליו אחריות כזאת. השיב רבי שלום: "חז"ל אומרים שאדם צריך להידבק במידותיו של הקב"ה, ואחת ממידותיו היא שהוא 'נושא עוון'. לכן כשראיתי את ייסורי-נפשו של היהודי, קיבלתי עליי את עוונותיו".

החושך נדחה מאליו

כאשר הנפש האלוקית מתחזקת בלימוד התורה, ממילא נחלשת הנפש הבהמית, ללא כל התעסקויות. האדם אינו צריך לעסוק בגירוש החושך, אלא החושך נדחה מפניו ממילא.

(ספר המאמרים קונטרסים)

באדם ובבהמה

"אדם ובהמה תושיע ה'" (תהילים לו, ז). אנו מבקשים שאור ה' יתגלה לא רק ב"אדם" — בנפש האלוקית, אלא גם ב"בהמה" שבאדם — בנפש הבהמית.

(תורה אור)

יתרון הבהמה

מידותיה של הנפש הבהמית חזקות ממדות הנפש האלוקית, כשם שהבהמה חזקה מן האדם. כאשר הנפש הבהמית נכללת בנפש האלוקית, נעשות מידותיה גדולות יותר משהיה קודם-לכן. זהו שנאמר במדרש: "טוב" — זה יצר טוב, "מאוד" — זה יצר הרע, שכן כאשר מבררים את מידותיה של הנפש הבהמית מגיעים ל"טוב מאוד".

(לקוטי תורה)

קירוב הכוחות

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" (ויקרא א, ב). עניינו של קרבן הוא קירוב הכוחות והחושים לה'. לכן "אדם כי יקריב" — כאשר ירצה להתקרב לה' — "מכם קרבן לה'" — לא יהיה הקרבן רק בהמה גשמית, אלא יקריב גם "מכם", ממנו עצמו, מהנפש הבהמית שבו.

(לקוטי תורה)

כולו קודש

אם בעת הקרבת הקרבן האדם מקריב גם את ה"אדם" שבו, שיהיה כולו קודש לה', הרי זה קרבן; אבל אם רוצים לצאת ידי חובה בהקרבת הבהמה בלבד, אין זה אלא "קרבנכם", אך לא קרבן לה'.

(של"ה הק')

לבחון את המטרות

אדם שבא להקריב את עצמו ולמסור את נפשו, עליו לברר היטב שאכן הדבר נעשה בעבור הקב"ה, שהמטרה אכן נעלית ונכונה. כי פעמים רבות אנשים מבזבזים את זמנם וכוחותיהם למען דברים שאין בהם כל תוכן.

(הרב יהודה לייב איגר)

סדר בשבי

חודשיים לפני פרוץ מלחמת יום-הכיפורים השתחרר נח הרץ מחיל-האוויר, לאחר חמש שנות שירות כטייס קרבי. בעיצומו של היום הקדוש הוזעק לבסיס וכעבור שעות אחדות כבר היה באוויר, מסייע לכוחות הקרקע שהתקשו לעמוד מול המתקפה הסורית בגולן.

בחג-הסוכות, לאחר חמישה ימי קרבות קשים, פגע טיל סורי פגיעה ישירה במטוסו של נח. המטוס החל לצלול למטה. הכרתו של נח אבדה לכמה שניות. למזלו התעורר והספיק למשוך בידידת ההפלטה. הוא נחת על הקרקע, בחבטה עזה, היישר לידי החיילים הסורים.

נח, שנפצע בצניחתו, נלקח לאשפוז. שם נקטעה רגלו הימנית, עד מעל לברך. כעבור ארבעה ימים נקשרו עיניו ביד שחור והוא נגרר החוצה – אל בית-הכלא אלמאזה הידוע בדמשק.

את החודשים הבאים בילה בבדידות קשה, בתוך תא צינוק קטן, בלי מיטה וחלון, עם דלת ברזל הנוגעת מבחוץ. את לילות החורף הקרים עשה על הרצפה, מנסה להתחמם בשתי שמיכות דקות. כל זאת כשרגלו קטועה והתחבשויות המזוהמות מוחלפות לעיתים רחוקות בלבד.

לילה אחד נפתחה הדלת ונח הובל שוב, בעיניים מכוסות, לקומה אחרת בבית-הכלא. הושיבו אותו על הרצפה והסירו מעיניו את הכיסוי. להתפתעתו גילה כי הוא נמצא בחדר גדול עם עוד עשרים ושניים שוביים ישראלים, רובם אנשי חיל-האוויר שהכיר. שם עשה את שארית ימי השבי.

בימי שבתו בכלא כתב יומן אישי מרגש. היומן כולל תיאור של חג-החירות בשבי. ביום שחרורו הסתיר את דפי היומן בתוך הרגל התותבת, וכך הצליח להבריחם ארצה (כדאי לזכור כי מדובר בחבורה שמתוכה רק אחד או שניים היו שומרי מסורת וחלק ניכר ממנה בני קיבוצים):

17.3.74 (כ"ג באדר תשל"ד). עוד שלושה שבועות פסח. מתחילים לחשוב על מצות מהבית, ובכלל מה תהיה צורתו של החג. המצות הן נושא ראשון לוויכוח רציני בינינו. חלק טוענים שחייבים ללחוץ על הסורים בכל שיטה אפשרית לתת לנו מצות לפסח. אחת הסיבות לרצון ללחוץ עליהם היא לבחון את כוחנו נגדם. כמו-כן, יש בינינו הסבורים שהגיע הזמן להרים ראש ולהיות גאים יותר.

סוד הקרבן

קין והבל, נח, האבות – כולם הקריבו קרבנות. אחת העבודות העיקריות במשכן ובמקדש הייתה הקרבת קרבנות. וגם עכשיו, התפילות שאנו מתפללים אינן אלא תחליף – לא מושלם! – לקרבנות שהיו מקריבים בבית-המקדש.

בעניין הקרבנות יש מילה החוזרת ונשנית הן אצל מפרשי התורה והן בספרי הקבלה. מילה זו היא: 'סוד'. הרמב"ן אומר: "יש בקרבנות סוד נעלם". בזוהר מכונה הקרבן: "רזא דקרבנא" (סוד הקרבן). די בכך להמחיש לפנינו את רום-מעלתו של הקרבן.

אש בנפש

בקרבן שני מרכיבים בסיסיים: א) הקרבן עצמו – בהמה מן החי או מנחה מן הצומח; ב) המעורבות של האדם המקריב. מעורבות זו של האדם אינה רק הבאת הקרבן, אלא גם התייחסות נפשית עמוקה. הרמב"ן אומר, שכאשר אדם מביא קרבן, עליו לחשוב, שכל מה שנעשה עכשיו בקרבן, בעצם היה צריך להיעשות בירעצמו, אלא שבחסד הבורא ניתן לו הקרבן לחילוף ותמורה. מחשבה זו צריכה להביאו לידי התעוררות נפשית עמוקה, ועליו לחוש כאילו הוא מקריב את נפשו לקב"ה.

מבחינה זו קיימת גם בימינו האפשרות להקריב קרבן. על הפסוק "אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מן הבהמה וגו'", שואלת תורת החסידות: למה נאמר "אדם כי יקריב מכם", ולא "אדם מכם כי יקריב"? אלא הפירוש הוא, שהקרבן הוא אכן "מכם", מעצמכם ממש – עליכם להקריב את נפשכם קרבן לה'. ואיזו נפש? "מן הבהמה" – הנפש הבהמית שבכל אדם. את הנפש הזאת יש 'לשרוף' באש האהבה לה', עד שגם היא תבוא לאהבת ה'.

זו המשמעות הרוחנית, הנצחית, של הקרבן – קרבן מלשון 'קירוב', להתקרב אל ה'. להצית אש של אהבה לה' גם בנפש הבהמית (כדברי חז"ל על הפסוק "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך" – "בשני יצריך"), שגם הנפש הבהמית תאהב את ה' ותכלה אליו. דבר זה נעשה בעת התפילה, שאז מעורר האדם בליבו אש של אהבה לקב"ה, ושואף להדביק באש זו גם את הנפש הבהמית. משום כך נחשבות התפילות "במקום קרבנות".

החזרת הסדר ששובש

אך הקרבן איננו רק תהליך נפשי או סמלי. המרכיב הגשמי – של הקרבת בהמה או מנחה – חשוב עד מאוד. הזוהר אומר: "רזא דקרבנא עולה עד רזא דאינסוף" (סוד הקרבן עולה עד סוד האינסוף). הביטויים שנאמרים בתורה על הקרבנות מדהימים: הקרבן מכונה "לחמי" – "לחמו", כביכול, של הקב"ה. הקרבן הוא "ריח ניחוח לה'" – "נחת-רוח לפניי שאמרתי ונעשה רצוני".

הקרבן אף מעורר רצון חדש אצל הקב"ה – "ונרצה לו". כמו-כן אנו רואים שבקרבנות מוזכר תמיד שם הויה' דווקא, שהוא שם-העצם, ולא השמות האחרים. כל זה משקף את ערכו העצום של הקרבן הגשמי.

כאן אנו מגיעים אל 'סוד הקרבן'. הנקודה היא, שהקרבן מחזיר את העולם לסדר הנכון ששובש. בחי ובצומח יש נפש רוחנית שמקורה נעלה ביותר. כשאדם נוטל בהמה ומביאה קרבן, הוא מעלה את נפשה לשורשה האלוקי, ועל-ידי כך שופע מהקב"ה אור אינסופי לעולם. בזמן בית-המקדש עמד העולם כולו בדרגה גבוהה לאי-ערעור בזכות השפע האלוקי שבא על-ידי הקרבנות, ובביאת המשיח יחזרו הדברים לקדמותם, אלא שכמה פעמים ככה.

ואכן, הרמב"ם פותח (בתחילת פרק יא מהלכות מלכים) את הגדרת תפקידו של המשיח במילים אלה: "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה... ובונה המקדש... וחוזרין כל המשפטים... מקריבין קרבנות וכו'". כי חזרתם של הקרבנות היא חלק מרכזי בתיקון העולם כולו בזמן הגאולה.

מציעים להודיע לסורים שאם לא יהיו בפסח מצות, נשבות רעב. אחרים חושבים שעדיין מוקדם להילחם; ושנית, אם כבר לשבות רעב – יש דברים חשובים יותר.

"הוויכוחים סוערים ולא מסודרים. הצבעות נערכות. באופן כללי מורגש צורך בגוף מרכזי שיארגן את העסק.

מחליטים להקים ועד, שתפקידו לרכז בעיות, להציגן או לפתור אותן במידת האפשר. כמו-כן, הוא יהיה אחראי למגע יום-יומי עם הסורים ולקשרים עם הצלב האדום.

"27.3.74 (ד' בניסן). הדלת נפתחת ומוכנס ארגז מלא מגבות. בהתחלה זה נראה לנו כשיפור תנאים רגיל, אך

פתאום מגלה מישהו כתובת בעברית על המגבת. שמחה כללית. הגיעו חבילות מהבית! לא שכחו אותנו שם!

"באותו ערב נפתחה הדלת כמה פעמים וקיבלנו לבנים, נעלי-בית, מברשות-שיניים ומסרקים. קצת מזון ממותק מתוצרת 'עלית', והחשוב מכול – ציוד לפסח. בעיית המצות נפתרה מפני שפשוט קיבלנו מצות. כמו-כן הגיעו חרוטות, כיפות, טלית וסידור תפילה. למחרת הגיעה חבילה שבה שני ספרי תנ"ך קטנים. הרבנות הצבאית הייתה בסדר גמור.

"30.3.74 (ז' בניסן). פסח מתקרב ועדיין אין לנו הגדות. עמוס וגרבר נרתמים לעבודת החיבור. החומר נלקח מהתנ"ך ומהיכרון. החברה מתחילים לשכפל בסתר את הכתוב. בכוננתו לערוך סדר כמו שצריך. יש קצת יכוחים בין הקיבוצניקים והמסורתיים על גוסח ההגדה ואופי ה'סדר'. הנטייה הכללית היא לעשות סדר מסורתי, על-פי ההלכה.

"שבוע ההכנות לפסח כלל כינוס מקהלה, שעבדה על כמה שירים ותפקידה להוביל את השירה בחג. כמו-כן צבירת מזון במשך השבוע, כדי לשפר את האוכל לחג.

"6.4.74 (שבת, י"ד בניסן). ליל-הסדר. פסח בשבי. לבשנו בגדים חגיגיים [וחלצה לבנה מהבית]. מסובים ליד שולחן ערוך, עם מפית לכל אחד. מצב-הרוח, כבר בתחילת הערב, מרומם. הודעה מוקדמת נמסרה לסורים שהערב יהיה כאן שמח.

"בראש השולחן יושב לואי, האחראי לניהול הסדר. לידו עמוס, מתקן ובודק שהכול בסדר. מתחילים לקרוא בהגדה על-פי התכנית. גרבר, הצעיר שבינינו, שואל את הקושיות. המקהלה שרה נהדר והשירה סוחפת את כולם. מגיעה שעת הסעודה. אחרי האוכל ממשיכים בקריאת ההגדה עד סופה. יושבו ליד השולחן כשלוש שעות, ובסיום הערב סידרנו קצת מקום וארגנו ריקודים. היה המון רעש ושמחה. הסורים פתחו את הדלת כמה פעמים במשך הערב, מתקשים להבין איך אפשר לשמוח בשבי.

"בהמשך הערב נאמרו שתי ברכות מיוחדות. אחת מהן חוברת על-ידי עמוס: 'הרחמן הוא יברך ויפדה במהרה בימינו את כל חיילי צה"ל הנתונים בשביה המרה והקשה והאכזרית, בבורות הכלא אשר בגלות דמשק, ויאחדם במהרה בימינו עם בני-משפחותיהם אשר בציון, השתא ובעגלא, בזמן קריב ובמהרה בימינו, פרויים לציון ברינו, אמן".

כעשר שנים לאחר שחרורו מהשבי חולל נח הרץ שינוי בחייו וקיבל עליו עול תורה ומצוות.

(על-פי 'עת לחשוב')

מפת-מצות שמספרת ביציאת מצרים

לפתע בקצין צבא שהיה חברו בעבר. הוא התחנן לפניו שיציל אותו. הקצין ריחם עליו ודאג שנועבר לעיירה מוראפה הסמוכה. היינו שם כמה חודשים והנה הגיע פסח.

"בזכות המפה"

בדרך-לא-דרך השגנו חיטים לאפיית מצות. בליל-הסדר הוציא סבא את מפת המצות שרקמה אימא לאבא (המפה של הדודה נשארה בבית). הוא סיפר את סיפורה ואיחל לכולנו ש'בזכות המפה הזו יגאל אותנו הקב"ה כמו שגאל את אבותינו ממצרים'. בכינו כולנו, כי לא ידענו מה יהיה עלינו בעוד יום."

המלחמה נגמרה וכעבור כמה שנים עלתה ארצה כמעט כל משפחת גרוס. "במשך כל השנים הייתה המפה אצל אבי ז"ל, ובכל ליל-סדר היה שב ומספר את סיפורה. מאז פטירתו, לפני כשלושים שנה, המפה אצלי. בשנים האחרונות היא החלה להיפרם ועל-כן מסגרנו אותה, אבל בכל שנה אנחנו מציגים אותה ומוסיפים לספר את סיפורה בן שמונים השנים."

מרדכי וכיסוי המצות. סיפור מדור לדור

ופקד על היהודים להתרכז בשעה מסוימת בתחנת הרכבת, עם חבילותיהם.

השנה בליל-הסדר יציג **מרדכי גרוס** מאשקלון לפני ילדיו ונכדיו את כיסוי המצות המיוחד שהוא נושא עמו זה עשרות שנים ויספר להם את סיפורו, בבחינת "מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים" הכללית והפרטית. סיפור המפה, שרקמה על-ידי אימו בערב חג הפסח תרפ"ז, בשנה הראשונה לנישואיה, מתחיל בקוריוז משפחתי חביב ונמשך בליווי תלאותיה של קהילת שאץ-בוקובינה ברומניה.

"בקיץ תרפ"ז התחתן אבי, מאיר גרוס, עם אימי, טובה-רזיזא", מספר מרדכי. "באותה שנה נישאה גם אחות אבי, קרינצי, לבעלה, יעקב לרנר. פסח תרפ"ז היה אפוא הפסח הראשון לשני הזוגות הצעירים. הדודה קרינצי החליטה להפתיע את בעלה ברקמת מפה למצות, מעשה ידיה. סבתו, שרה, שביקשה למנוע מבוכה מאימי, הדליפה לה את סודה של קרינצי והציעה לה לרקום גם-כן מפה לבעלה. בליל-הסדר הנשתינו שתי הנשים הצעירות את בעליהן הגאים בכיסויי-מצות נאים עבודת-יד, וכך היו הכול שמחים ומרוצים."

חגיגה בסתר

מרדכי, בנם-בכורם של מאיר וטובה-רזיזא, נולד שנה לאחר מכן, בתרפ"ח. על-פי התכנית אמור היה לאחר בר-המצווה לנסוע לוויוז'ניץ וללמוד שם בישיבה. אולם פלישת הגרמנים לרומניה, שנה קודם-לכן, שיבשה את התכנית. תוגנת בר-המצווה שלו נערכה בחשאי ובחיפזון, שכן החוק כבר אסר על התרכזות של שלושה יהודים במקום אחד.

בשלב הבא הפכו השלטונות את בתי-הכנסת ברומניה למחנות-מעצר סגורים, שבהם ריכזו עוד ועוד יהודים. כעבור זמן-מה עבר הכרוז ברחובות

הקצין המציל

"זה היה אור להושענא-רבה. כל הלילה התקין לנו אבא תרמילי-גב. למחרת יצאנו לדרך ברכבת-משא. הגענו לעיר אטאקי ושיכנו אותנו במחנה צבאי גדול. מול המחנה התנשא הר גבוה ויום אחד הורו לכולם לטפס על ההר. היה חורף קר והדרך הייתה קשה מאוד; מי שלא הצליח לעבור את ההר, נשאר שם. פתאום קרה לנו נס. אחד מבני-המשפחה הבחין

קבוצת גפן - המבטחת המורשת של הציבור הדתי
ביטוח רכב במחיר הטוב ביותר במדינה
 12 תשלומים ללא ריבית
 שרות אישוי 24 שעות ביממה
 הביטוח יהודי לציבור הדתי
מאמינים בביטוח כהלכה
1800-39-33-39

רשת גני הב"ד
להתחיל את החיים ברגל ימין
מאות גני-ילדים מעולים, בכל רחבי הארץ, ממתנינים לילדיכם מוקד ארצי (24 שעות ביממה):
1700 700 358

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

נשים בסדר פסח

שאלה: בדרך-כלל נשים פטורות ממצוות-עשה ש"הזמן גרמא". מה דינן במצוות ליל-הסדר?

תשובה: נשים חייבות מן התורה באכילת מצה, מכיוון שהוקשה אכילת מצה לאיסור חמץ, שנאמר (דברים טז, ג) "לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות", וכשם שהן חייבות באיסור חמץ כך הן מזהרות במצוות-עשה של אכילת מצה (בדומה לחיוב בקידוש של שבת, כי "כל שישנו בשמירה - ישנו בזכירה").

חכמים חייבו את הנשים בכל המצוות של לילה זה, "לפי שאף הן היו באותו הנס", כשם שחייבו אותן במצוות הנוכה ופורים. יש דעה שהחייב הוא משום שהנס נעשה בזכותן: פסח - "בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים"; פורים - אסתר; חנוכה - יהודית.

אישה חייבת במצה, במרור ובשאר מצוות ומנהגי לילה זה, בשיעורים (כמויות חומניות) שווים לגבר. לארבע כוסות אפשר לשתות מיץ-ענבים (טבעי). גם ילדה, שהגיעה להבנה בעניין הפסח, מחנכים אותה לקיים את מצוות

ליל-הסדר.

אישה המקדשת לעצמה לא תברך 'שהחיינו', מכיוון שכבר בירכה בהדלקת הנרות. לדעת רוב הפוסקים, אם היא שומעת קידוש, תענה 'אמן' על ברכת 'שהחיינו' של המקדש, ואין בזה חשש הפסק; ויש חולקים.

יש קהילות שנהגו שבלי-הסדר יאמרו כל המסובים, גם הנשים, את הקידוש בקול נמוך עם המקדש. את שאר ההגדה - נהוג בימינו בכל ישראל שכל המסובים אומרים אותה בעצמם עם עורך הסדר.

אישה אינה צריכה 'הסבה', אפילו היא חשובה. דין זה שווה ברוקה, בנשואה, באלמנה ובגרופה. ויש מהספרדים שנהגו שהנשים מסבות.

גם הבנות שואלות 'מה נשתנה', ומי שאין לו ילדים או נכדים - אשתו שואלת אותן.

מקורות: ברכות כב, שבת כג, מגילה ד,א. פסחים קח, רע"ב. שו"ע אדמו"ר הזקן תעב"י, כה.כז. תעג"מ. נטעי גבריאלי, ה"ל פסח ח"ב: עה,יח. עה,יג. פד"ז. קיצור דיני נשיק עמ' לח, ושי"נ

"שולחן שבת" עושה לכם שבת אחרת

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120

